

FI lausuntopyyntö VV

1. TAUSTATIEDOT

Vastaajien määrä: 1

Vastaajatahon virallinen nimi	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi	Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot	Lausuntopyynnön käsittelypäivämäärä toimielimessä	Toimielimen nimi
Kivijärven kunta	Irja Oikari	Pekka Helppikangas	06.03.2017	Kunnanhallitus

2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

3. 1. Voidaanko uudistuksella kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta?

Vastaajien määrä: 1

4. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Valinnanvapauslakiluonnoksen keskeneräisyys vaikeuttaa maakunta- ja sote-uudistuksen muodostaman kokonaisuuden arviointia. Lakiluonnoksen tekstien ristiriitaisuudet esimerkiksi siirtymäsäännösten osalta ovat omiaan edelleen vaikeuttamaan kokonaisuuden hahmottamista.

Uhkana on, että ehdotettu tapa toteuttaa perustason ja eräiden erityistason palveluiden valinnanvapaus yhtiöittämisvelvollisuuden ja markkinamekanismien kautta on ristiriidassa sote- ja maakuntauudistukselle alun perin asetettujen tavoitteiden kanssa, jotka koskevat yhdenvertaisuutta, palveluiden integraatiota ja kustannusten hillintää. Malli rajoittaa palveluiden järjestämisvastuuseen ja itsehallintoon lähtökohtaisesti kuuluvaa oikeutta päättää palveluiden tuottamistavasta ja ohjata palveluita kokonaisuutena. Järjestämisvastuun kantaminen ja palvelujen integraatio on erittäin haasteellista, kun perustason palvelut siirtyvät yritysten vastuulle ja markkinaperusteiseen ohjaukseen. Palvelutuotanto pirstoutuu maakuntien tosiasiallisen ohjausvallan ulkopuolelle ja eri palveluihin syntyy asiakkaan näkökulmasta nykyiseen verrattuna uusia rajapintoja.

Uudistuksen tulisi antaa mahdollisuudet ja välineet valtakunnalliseen ohjaamiseen, jolla voidaan nykyistä paremmin varmistaa palveluiden yhdenvertaisuutta sekä asetettujen vaikuttavuustavoitteiden toteutumista. Tavoitteiden toteutumista tukisivat valtakunnalliset, maakuntia velvoittavat palvelulupaukset, joilla määriteltäisiin koko Suomea koskevat selkeät vähimmäistasot. Valtakunnalliset palvelulupaukset helpottaisivat myös kansalaisten maakuntarajat ylittävän valinnanvapauden toteutumista.

Uudistuksen tulee antaa mahdollisuus muodostaa maakunnista vahvoja järjestäjiä, joilla on mahdollisuus, valtakunnallisen ohjauksen asettamissa rajoissa, määritellä alueensa palvelut kansalaisten palvelutarpeiden mukaisesti. Vahvoina järjestäjinä maakunnat voisivat halutessaan järjestää palveluja niin, että palveluilla voidaan kaventaa hyvinvointi- ja terveyseroja sekä vahvistaa palveluiden yhdenvertaista saatavuutta maakunnan alueella. Maakuntien sisäisen palveluiden yhdenvertaisuuden saatavuuden ja riittävän palveluverkon varmistamiseksi, maakunnille tulisi määritellä laissa velvollisuus huomioida suoran valinnan palveluiden kapitaatiokorvauksissa sekä maksu- ja asiakassetelikorvauksissa maakunnan alueelliset erityistarpeet ja maksaa näihin perustuen erilaisia korvauksia maakunnan eri alueilla toimiville palveluntuottajille.

Tavoitteen toteutumista tukee myös maakunnille lakiluonnoksessa annettu mahdollisuus ohjata palveluntuottajia. Maakuntien asemaa palveluntuottajien ohjaamisessa olisi mahdollisuus vahvistaa, määrittelemällä maakunnille selkeämpi oikeus asettaa maksu- ja asiakassetelituottajille hyväksymisehtoja nykyisen palvelusetelituottajien hyväksymismenettelyn mukaisesti.

5. 2. Edistääkö uudistus tarkoituksenmukaisella tavalla asiakkaan vaikutusmahdollisuuksia omiin palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

6. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Uudistuksen lakiluonnoksiin sisällytetty järjestäjän ja tuottajan erottaminen kannustaa järjestäjiä järjestämään palveluja aikaisempaa vahvemmin kansalaisten tarpeiden pohjalta. Epäselväksi kuitenkin jää, edistääkö uudistus vaikutusmahdollisuuksia aina tarkoituksenmukaisella, asiakkaalle terveys- ja hyvinvointihyötyä tuottavalla tavalla. Huoli liittyy erityisesti useita sosiaali- ja terveyspalveluja käyttäviin sekä erityisryhmiin kuten päihde- ja mielenterveys- tai lastensuojelun asiakkaisiin, joiden kyky ohjautua palvelujärjestelmässä ja käyttää maksuseteliä, asiakasseteliä ja henkilökohtaista budjettia voi olla rajoittunut.

Valinnanvapauden lisääntymisen ja tuotannon hajauttamisen myötä järjestäjän on määriteltävä järjestettävän palvelu-kokonaisuudet ja palvelut huomattavasti nykyistä täsmällisemmin palvelulupaueksi. Palvelulupausten määrittely tarjoaa maakunnan poliittisille päättäjille ja kansalaisille konkreettiset välineet vaikuttaa järjestettäviin palveluihin ja niiden sisältöihin. Asiakkaan vaikutusmahdollisuudet omiin palveluihinsa toteutuvat erityisesti alueilla, joilla on valinnan mahdollisuuksia. Esitettävä valinnanvapausmalli on monimutkainen ja vaikeasti hahmotettava. Sote-palvelujen luonteesta johtuen asiakkailla ja potilailla ei aina ole riittävästi tietoa valintansa perusteeksi. Valinnanvapaus voikin johtaa epätarkoituksenmukaisiin valintoihin. Lakiluonnoksessa jää epäselväksi, mitkä palvelut ovat valinnanvapauden piirissä ja mitkä liikelaitoksessa. Liikelaitoksen kieltä tuottaa valinnanvapauden piirissä olevia palveluita voi hajottaa asiakkaan palvelukokonaisuuden sen sijaan että parantaisi sitä.

Valinnanvapaus ja siihen liittyvä palvelutuottajien keskinäinen kilpailu lisää myös palveluntuottajien intressejä huomioida asiakkaiden henkilökohtaisia tarpeita ja ottaa asiakkaat mukaan toiminnan suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen. Palveluntuottajien olisi lakiluonnoksen mukaan myös annettava maakunnalle selvitys siitä, miten asiakkaiden tarpeet ja osallistuminen on otettu huomioon palvelun tuottajan toiminnassa. Asiakkaiden vaikuttamis- ja osallistumismahdollisuuksia vahvistaisi, jos lakiin lisättäisiin palveluntuottajien velvollisuuksiin viittaukset esimerkiksi hallintolain sekä sosiaalihuollon asiakkaan ja potilaan asemasta ja oikeuksista annettuihin lakeihin.

Asiakkaan vaikutusmahdollisuuksia omiin palveluihin vahvistetaan erityisesti asiakassuunnitelman laadintaa ja henkilökohtaisen budjetin käyttöä koskevilla määräyksillä. Lakiin olisi hyvä lisätä maakunnille kannustimia asiakassuunnitelman ja henkilökohtaisen budjetin käytön laajentamiseksi lakiluonnoksessa määriteltyjen

asiakasryhmien ja käyttötilanteiden lisäksi muihinkin asiakasryhmiin ja tilanteisiin.

7. 3. Antaako uudistus asiakkaalle riittävät mahdollisuudet hakeutua asiakkaan omaan tilanteeseen sopivaan palveluun?

Vastaajien määrä: 1

8. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Yksilön näkökulmasta esityksen mukainen uudistus lisää mahdollisuuksia hakeutua palveluihin ja jos tarjontaa on, asiakas voi valita itselleen sopivan palveluvaihtoehdon. Järjestelmä on erittäin monimutkainen, ja omaan tilanteeseen sopivaan palveluun hakeutuminen edellyttää asiakkaan kykyä arvioida omaa tilannetta, palveluntarvetta, verrata sitä tarjolla oleviin palveluvaihtoehtoihin ja hakeutua palveluun.

Uudistus antaa maakunnille palveluiden järjestäjänä mahdollisuuden kansalaisille järjestettävien palveluiden ja palveluiden myöntämiskriteereiden sekä palveluntuottajille asetettavien vaatimusten yksityiskohtaiseen määrittelyyn. Näissä määrittelyissä maakunnilla on mahdollisuus huomioida kansalaisten mahdollisuudet saada omaan tilanteeseensa sopivia palveluja.

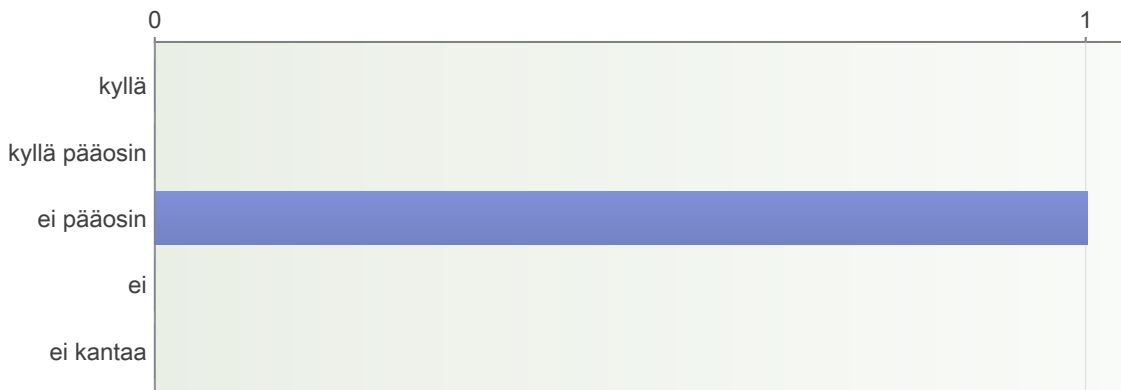
Maakunnille tulisi antaa mahdollisuus määrittellä palveluntuottajille maksettavien korvausten perusteet niin, että maakunta voisi niillä ohjata palvelutuotantoa ja varmistaa monipuolinen palvelutuotanto koko maakunnan alueella. Tämä edellyttäisi mm. sitä, että maakunnalla olisi oikeus määrittellä suoran valinnan palveluista ja maksu- ja asiakaseteleistä maksettavat korvaukset maakunnan alueella välimatkojen ja asukastiheyden sekä alueellisten palvelutarpeiden perusteella erisuuruiseksi.

Asiakkaiden mahdollisuutta saada omaan tilanteeseensa sopivia palveluja olisi mahdollista vahvistaa määrittelemällä lakiluonnosta täsmällisemmin maakuntien velvollisuus asiakaseteleillä ja henkilökohtaisella budjetilla annettavista palveluista sekä antamalla maakunnille lakiluonnoksessa määriteltyä vahvempi rooli maksusetelipalveluiden määrittelyyn ja hinnoitteluun.

Uudistukseen sisältyvä valinnanvapaus ja siihen liittyvä palveluntuottajien keskinäinen kilpailu kannustavat palveluntuottajia huomioimaan asiakkaiden tarpeita sekä erikoistumaan erilaisten asiakasryhmien palveluihin. Tämä puolestaan lisää asiakkaiden mahdollisuuksia saada omaan tilanteeseensa sopivia palveluja.

9. 4. Jos asiakkaalla on laaja-alaisia palveluntarpeita, toteutuuko uudistuksessa asiakkaan mahdollisuus saada tarpeen mukaisella tavalla yhteensovitettuja palveluita?

Vastaajien määrä: 1

10. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Palvelujen yhteen sovittaminen eli integraatio on huomattavan haasteellista, jos valinnanvapaus toteutetaan esitetyllä tavalla. Sote-järjestämislakiluonnoksen mukaan maakunnan on huolehdittava laaja-alaisesti yhteen sovitettuja palveluita tarvitsevien asiakasryhmien ja asiakkaiden tunnistamisesta, palveluketjujen ja palvelukokonaisuuksien määrittelemisestä sekä asiakasta koskevan tiedon hyödyntämisestä eri tuottajien välillä. Maakunnan mahdollisuudet ohjata tuottajia ovat rajallisia ja vaativat runsaasti yksityiskohtaisia sopimuksia, sopimusten valvontaa ja tuottajakorvausten erityisehtoja. Palveluketjujen toteutumisen seuranta- ja valvontamahdollisuudet ovat rajalliset mm. pitkistä ketjutuksista ja asiakkaiden useista päällekkäisistä ja samanaikaisista palvelutarpeista johtuen. Maksusetelijärjestelmä vaikeuttaa muutenkin vaikeasti hallittavaa kokonaisuutta. Sopimusten ja tuottajien valvonta edellyttää runsaasti asiantuntijaresursseja.

Asiakkaiden mahdollisuutta saada yhteen sovitettuja palveluita tuetaan lakiluonnoksiin sisältyvillä asiakassuunnitelmaa koskevilla määräyksillä. Palveluiden yhteensovittamiseen liittyvien määräysten toimeenpanon kannalta olisi kuitenkin tärkeää, että lakeihin sisällytettäisiin lakiluonnoksia selkeämmät määrittelyt sille, mitä tarkoitetaan laaja-alaisilla palvelutarpeilla, yhteen sovitetuilla palveluilla, palvelukokonaisuuksilla sekä palveluketjuilla.

11. 5. Antaako uudistus riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite?

Vastaajien määrä: 1

12. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Valinnanvapauden toteuttaminen esitetystä muodosta vaikeuttaa kustannusten hillintätavoitteen saavuttamista. Keskeisin syy on se, että malli rajoittaa maakunnan oikeutta päättää palvelujen tuotantotavasta ja ohjata palveluja kokonaisuutena. Kustannusten nousun riskejä aiheuttavat lisäksi ainakin järjestäjien sekä tuottajien ICT-investointikustannukset, maakunnan, maakunnan liikelaitoksen ja tuottajien hallinnolliset tehtävät sekä valinnanvapausmalliin kuuluvat uudet elementit henkilökohtainen budjetti ja maksuseteli sekä suun terveydenhuollon suoran valinnan palvelut.

Mikäli valinnanvapauden laajentaminen lisää kustannuksia, se merkitsee kiinteällä budjettirajoitteella sitä, että palvelujen kattavuutta tai sisältöä täytyy pystyä supistamaan tai palvelujen laatua alentamaan.

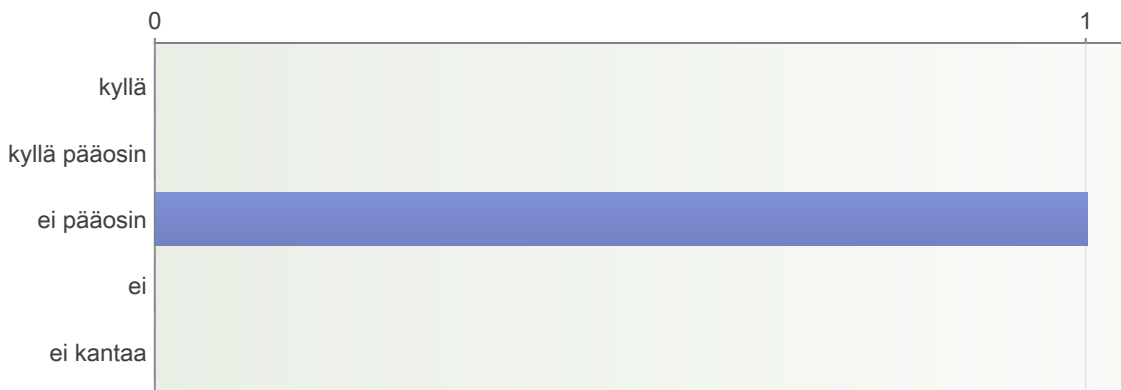
Pidemmällä aikavälillä kustannusten kasvun hillintä voi toteutua kilpailuasetelman synnyttämän tuotannollisen tehokkuuden ja alhaisempien kustannusten kautta ja toisaalta kansalaisten suuremman vastuun ottamisen ja omiin palveluihinsa osallistumisen kautta. Palveluntuottajille asetetuista ehdoista riippuen on mahdollista, että palvelujen tuottamistavat muuttuvat innovaatioiden myötä kustannustehokkaammiksi.

Toisaalta maakunnilla olisi järjestäjinä mahdollisuus määritellä palvelut ja niiden sisältö sekä niistä palveluntuottajille maksettavat korvaukset kulloistenkin taloustavoitteiden mukaisesti.

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelumarkkinoiden toiminnan varmistaminen nousee kustannusten kasvun hillinnän kannalta keskeiseen rooliin. Lakiluonnoksissa on määritelty kilpailu- ja kuluttajaviraston oikeudesta puuttua maakunnan tai maakunnan määräysvaltaan kuuluvan yhteisön kilpailulain vastaiseen menettelyyn tai toiminnan rakenteeseen. Samassa yhteydessä tulisi myös määritellä kilpailu- ja kuluttajaviraston oikeus ja velvollisuus puuttua vastaavalla tavalla yksityisten palveluntuottajien kilpailulain vastaiseen menettelyyn tai toiminnan rakenteeseen.

13. 6. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

Vastaajien määrä: 1

14. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

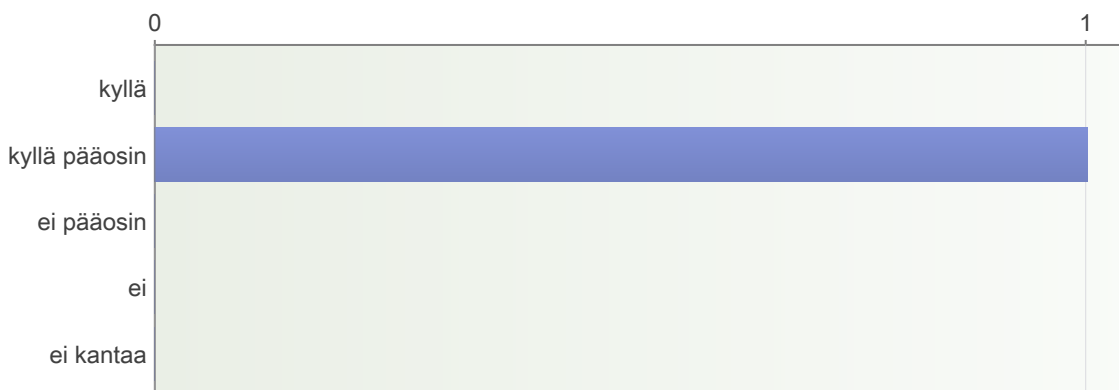
- Valinnanvapauden lisääminen on kannatettavaa. Lakiluonnoksessa esitetty malli kaipaa kuitenkin yksinkertaistamista ja selkeytystä. Laissa olevat säännökset palvelujen järjestämistavoista kaventavat merkittävästi maakunnan mahdollisuuksia käyttää itsehallinnollista päätösvaltaa eivätkä kaikkienensa anna järjestäjälle tarvittavaa liikkumavaraa palvelujen toteuttamiseen. Lakiluonnokseen sisältyvät 14 asetuksenantovaltuutta mahdollistavat maakunnan itsehallinnon kaventamisen entisestään. Maakunnilla tulisi olla lakiluonnoksessa esitettävää laajemmat mahdollisuudet päättää keinoista, joita ne käyttävät esitettyjen tavoitteiden saavuttamiseksi.

Siltä osin kuin on kyse periaatteellisesta uudistukseen sisältyvästä järjestämisen ja tuottamisen eriyttämisestä vahvistaa se demokratian toteutumista ja kansanvaltaisuutta. Palveluiden järjestäminen ja siihen liittyvät käytännöt ovat demokratian ja kansanvaltaisuuden näkökulmasta keskeisiä. Uudistuksen myötä maakuntien valtuustojen rooli palveluiden järjestämisessä vahvistuu. Maakuntavaltuustojen vahvistamat palvelulupaukset voidaan valmistella tuotanto-organisaatioiden intressien sijaan kansalaisten palvelutarpeisiin perustuen. Palvelulupausten valmisteluun voidaan myös osallistaa kansalaisia ja palvelulupausten toteutumista voidaan seurata ja valvoa.

Demokratian ja kansanvaltaisuuden toteutumista kaventaa uudistuksessa sosiaali- ja terveysministeriölle määriteltä rooli maakuntien ohjaamisessa. Demokratian toteutumista vahvistaisi, jos eduskunta vahvistaisi vuosittain ministeriön ohjauksen pohjana käytettävät kansalliset palvelulupaukset ja palveluiden järjestämistä koskevat tavoitteet.

15. 7. Edistääkö uudistus toimintatapojen muutosta ja uusien palveluinnovaatioiden käyttöönottoa, millä voidaan varautua tulevaisuuden haasteisiin?

Vastaajien määrä: 1

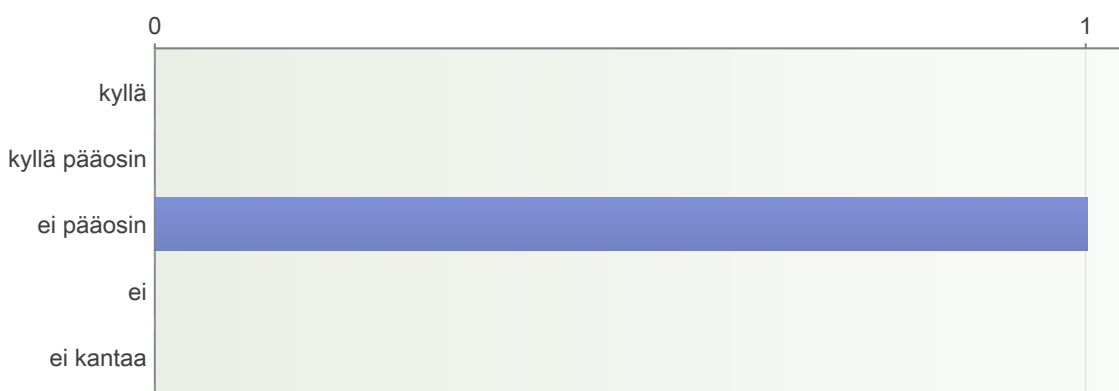
16. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Uudistus mahdollistaa ja kannustaa toimintatapojen uudistamiseen ja palveluinnovaatioiden käyttöönottoon. Edellytyksenä kuitenkin on, että kansallinen ohjaus ja maakuntien palvelumäärittelyt ja -lupaukset sekä palveluntuottajille asetettavat vaatimukset määritellään niin, että ne mahdollistavat eri toimijoille riittävästi toimintavapauksia palveluiden ja oman toimintansa kehittämiseen ja uudenlaisten palveluinnovaatioiden kokeiluihin. Tavoitteen saavuttaminen riippuu siitä, millainen tuottajille maksettava korvausmalli on ja millä tavalla se kannustaa innovaatioihin.

17. 8. Sosiaali- ja terveydenhuollon valinnanvapauslakiluonnoksen 3 luvussa säädettäisiin asiakkaan suoran valinnan sosiaali- ja terveystalvueluista. 8a. Ovatko säännökset suoran valinnan palveluista riittävän selkeitä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat yhtiöitettävien valinnanvapauspalveluiden piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

18. Jos ei, miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla maakunnat määrittelevät tarkemmin sote-keskuksissa tuotettavat perustason ja laajennetun perustason palvelut?

Vastaajien määrä: 1

- Lakiin tai sen perusteluihin tulisi määritellä yksityiskohtaisemmin ja selkeämmin mm. se, mitä tarkoitetaan yleisillä oireilla ja sairauksilla, ammattihenkilöiden konsultaatioilla ja avovastaanotoilla ja laaja-alaisella osaamisella ja koordinoinnilla. Lain toimeenpanon kannalta olisi syytä myös täsmentää, milloin asiakkaalla katsotaan olevan monia yhtäaikaista tuen tarpeita ja millä perusteilla arvioidaan milloin palvelu on toistuvaa.

Laissa tulisi myös asian selkeyttämisen vuoksi määritellä, sisällytetäänkö neuvolapalvelut suoran valinnan palveluihin vai jätetäänkö niitä koskeva harkinta maakunnalle. Samoin lakiin tulisi määritellä tarkemmin, miten vastuu jakautuu maakunnan liikelaitoksen ja sote-keskuksen sekä suun hoidon yksikön kesken koululaisten ja opiskelijoiden palveluiden osalta.

Tässä yhteydessä olisi syytä myös arvioida julkisen vallan käytön määrittelyä suoran valinnan palveluiden ja ylipäättään uudenlaisen valinnanvapauden näkökulmasta.

Sosiaalihuollon palveluiden osalta lakiin tulisi määritellä tarkemmin palveluittain mitä tarkoitetaan tilapäisellä ja lyhytaikaisella palvelutarpeella sosiaalihuoltolain 14§:ssä määriteltyjen palveluitten osalta. Ilman selkeää määrittelyä roolit ja kustannusvastuut liikelaitoksen ja suoran valinnan palveluiden tuottajien kanssa jäävät epäselväksi ja tulevat aiheuttamaan käytännön ongelmia.

Sote-keskuksille annettaisiin oikeus tehdä näiden palvelujen osalta hallintopäätökset. Epäselvää on, olisiko sote-keskuksen annettava lyhytaikaisia palveluja asiakkaalle myös maakunnan liikelaitoksen tekemän palvelutarpeen arvioinnin perusteella. Palvelujen erottaminen ko. tavalla lyhytaikaisiin ja tilapäisiin ja toisaalta pidempiaikaisiin on epätarkoituksenmukaista ja voi johtaa päällekkäisiin palvelurakenteisiin ja hidastaa oikeanlaista avun saamista.

Sote-keskusten sosiaaliohjauksen roolin selkeyttämistä tukisi myös, jos laissa olisi mahdollisuus tarkentaa missä tilanteissa kansalaisella on oikeus hakea palveluja suoraan maakunnan liikelaitoksesta ja missä tilanteissa liikelaitoksen palveluiden piiriin päästään sote-keskuksen sosiaaliohjauksen kautta.

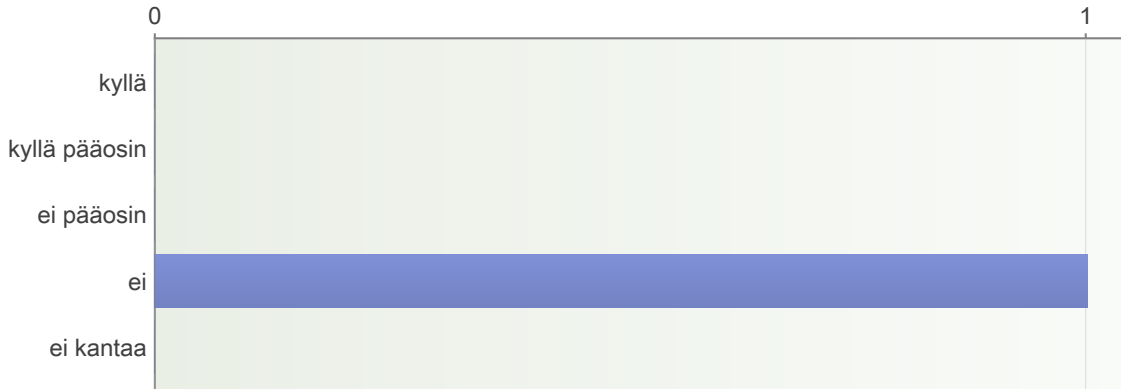
Yksi tapa selkeyttää suoran valinnan palveluiden määrittelyä voisi olla selkeät viittaukset sosiaalihuollon ja terveydenhuollon sekä erityislakien ao. pykäliin.

19. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

20. 8b. Turvaako maksusetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämisvastuun kannon näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

21. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

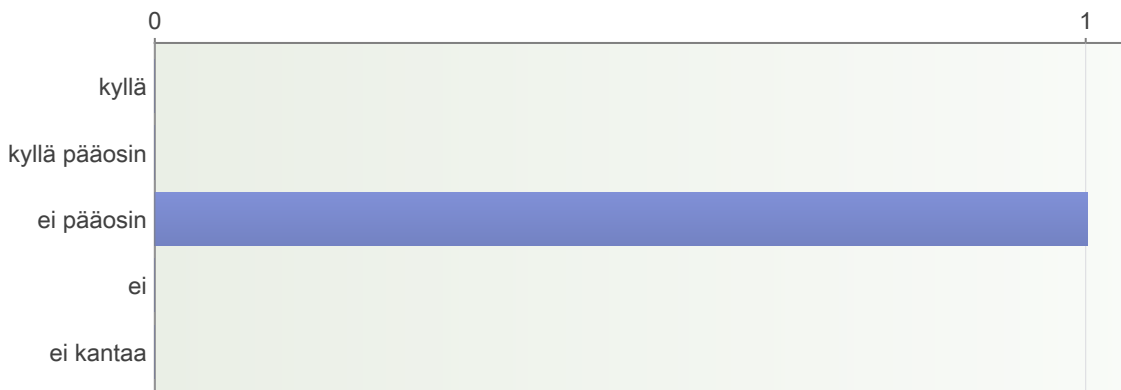
- Maksusetelijärjestelmässä maakunta ei voi kantaa järjestämisvastuutaan: maakunnalla ei ole suoria ohjaus- eikä vaikutusmahdollisuuksia maksusetelipalvelun tuottajaan. Maakunta voi lakiesityksen 31 §:n mukaan asettaa palvelun laatuun, saatavuuteen ja palvelujen yhteen sovittamiseen liittyviä ehtoja suoran valinnan palvelun tuottajille, mutta ei maksusetelipalvelun tuottajille.

Järjestäjä voi määritellä suoran valinnan palveluiden piirissä olevien palvelukokonaisuuksien ja palveluiden sisällöt, laatu- ja vaikuttavuustavoitteet sekä integraation toteutumista koskevat vaatimukset. Suoran valinnan palveluiden tuottaja vastaa järjestäjälle siitä, että maksuseteleillä tuotetut palvelut täyttävät järjestäjän niille asettamat sisältö ja laatuvaatimukset.

Järjestäjän ohjaus- ja vaikutusmahdollisuuksien varmistamiseksi 17 § tulisi tarkentaa niin, että ”Suoran valinnan palvelun tuottajan on annettava asiakkaalle maksusetelin avulla mahdollisuus valita palvelun tuottaja niissä suoran valinnan palvelukokonaisuuksiin kuuluvissa yksittäisissä toimenpiteissä ja palveluissa, jotka ovat maakunnan määrittelemiä maksusetelillä tuotettavia palvelukokonaisuuden itsenäisiä osakokonaisuuksia”. Samoin 36 § kohtaan 5 tulisi tarkentaa esimerkiksi seuraavasti: ” 5) miten tuottaja toteuttaa maakunnan palvelustrategiaan ja palvelulupaukseen, asiakkaiden palvelukokonaisuuksiin ja palveluketjuihin sekä maksuseteleillä tuotettaviin palveluihin samoin kuin palvelujen yhteensovittamiseen liittyviä ehtoja; ja”

22. 8c. Onko maksusetelijärjestelmässä sote-keskuksen oikeuksista ja velvollisuuksista säädetty tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

23. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Velvollisuus maksuseteleiden antamiseen saattaa vaikuttaa tuottajien halukkuuteen perustaa sote-keskuksia. Maksuseteli lisää suoran valinnan palvelun tuottajan riskiä ja sitä kautta korottaa hintaa, jolla palveluja ollaan valmiita tuottamaan.

Lakiesityksen mukaan sote-keskuksella säilyy kokonaisvastuu asiakkaan palvelukokonaisuudesta, palvelun laadusta ja vaikuttavuudesta sekä maksusetelipalvelun tuottajan tekemistä virheistä silloinkin, kun asiakas käyttää maksuseteliä. Sote-keskuksella ei kuitenkaan ole juuri mahdollisuutta puuttua asiaan, jos se esimerkiksi havaitsee maksusetelipalvelun laadussa ongelmia. Kokonaisvastuun hajautuminen liikelaitoksen, maakunnan, suoran valinnan palvelun ja maksusetelipalvelun tuottajan välillä voi aiheuttaa viivästyksiä ja heikentää palvelujen integraatiota.

17 §:ää tulisi tarkentaa niin, että siinä määriteltäisiin maakunnalle yksiselitteinen valta määrittellä ne palvelukokonaisuudet ja palvelut, joissa sote-keskuksen on tarjottava maksuseteliä sekä maksuseteleiden arvot.

24. 8d. Mahdollistaako maksusetelijärjestelmä asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

Vastaajien määrä: 1

25. Vapaamuotoiset huomiot.

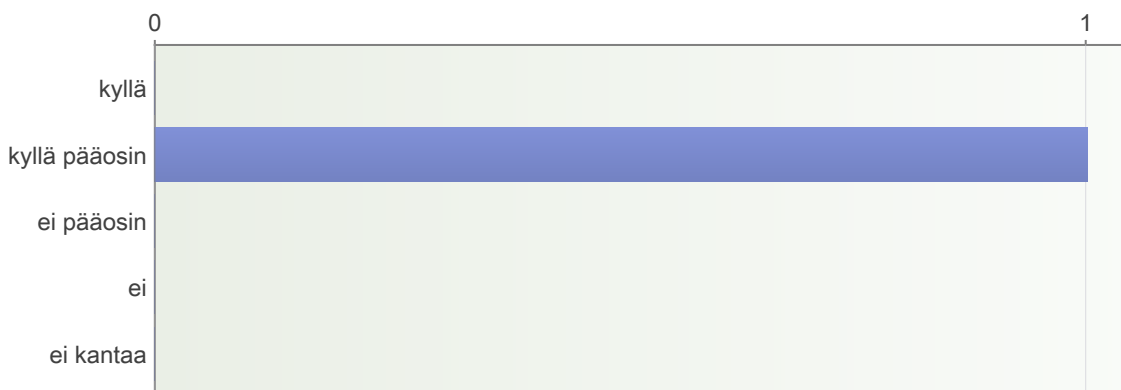
Vastaajien määrä: 1

- Asiakkaalla on mahdollisuus vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen maksusetelijärjestelmässä, jos hänellä on riittävästi tietoa sairaudestaan tai muusta palvelun tarpeestaan, kykyä arvioida eri vaihtoehtoja maksusetelin käyttämisessä, riittävästi puolueetonta tietoa tarjolla olevista palveluista ja niiden laadusta sekä kyky tehdä tietoon perustuvia valintoja.

Asiakkaan mahdollisuuksien varmistamiseksi maakunnalle tulisi antaa selkeä päätösvalta siitä, mistä palvelukokonaisuuksista ja palveluista asiakkaalle on tarjottava maksuseteliä sekä maksusetelin arvon määrittely

26. 9. Lakiluonnoksen 4 luvussa säädettäisiin asiakkaan mahdollisuuksista valita maakunnan liikelaitos ja sen toimipiste. Antavatko säännökset asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita palvelujen tuottaja?

Vastaajien määrä: 1

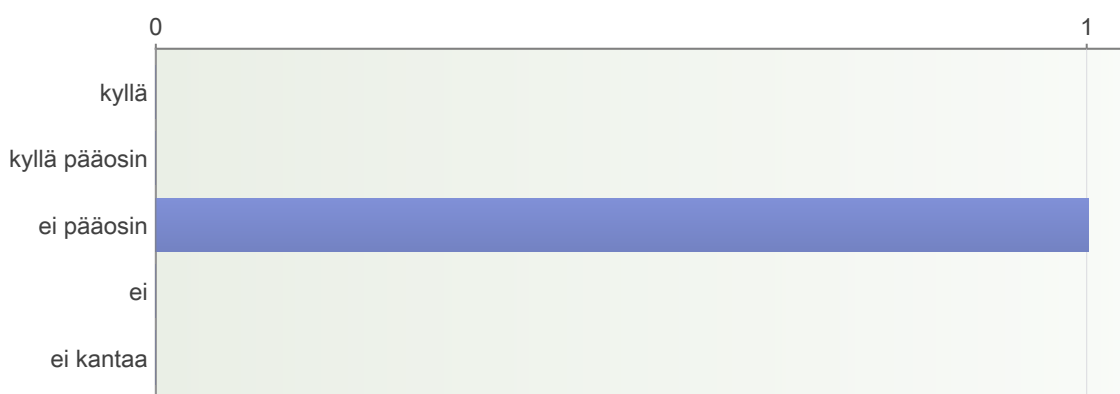
27. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Asiakkaalla on riittävä valinnan mahdollisuus, mutta se ei kaikin osin ole tarkoituksenmukaista. Valintaoikeutta voi olla tarpeen rajata jossain tilanteissa, esimerkiksi silloin, kun lastensuojelun tai päihde- ja mielenterveyspalvelujen saaminen viivästyy asiakkaan itsensä tai hänen läheistensä tekemien valintojen seurauksena.

28. 10. Lakiluonnoksen 5 luvussa säädettäisiin asiakassetelin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. 10a. Ovatko säännökset asiakkaan aseman ja oikeuksien näkökulmasta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

29. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Asiakasseteli lisäisi asiakkaiden valinnanvapautta oleellisesti. Asiakkaan oikeuksien näkökulmasta jää kuitenkin epäselväksi, miten asiakassetelillä hankittavat palvelut määritellään eli kuinka varmistetaan se, että asiakas tietää, millaista palvelua hän on oikeutettu saamaan. Palvelusetelijärjestelmässä kunta määrittää palvelun sisällön ja asettaa palveluntuottajan hyväksymiskriteerit. Maakunnalla pitäisi olla mahdollisuus asettaa hyväksymiskriteerit asiakassetelipalvelun tuottajalle.

30. 10b. Turvaako asiakassetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämisvastuun kannon näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

31. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

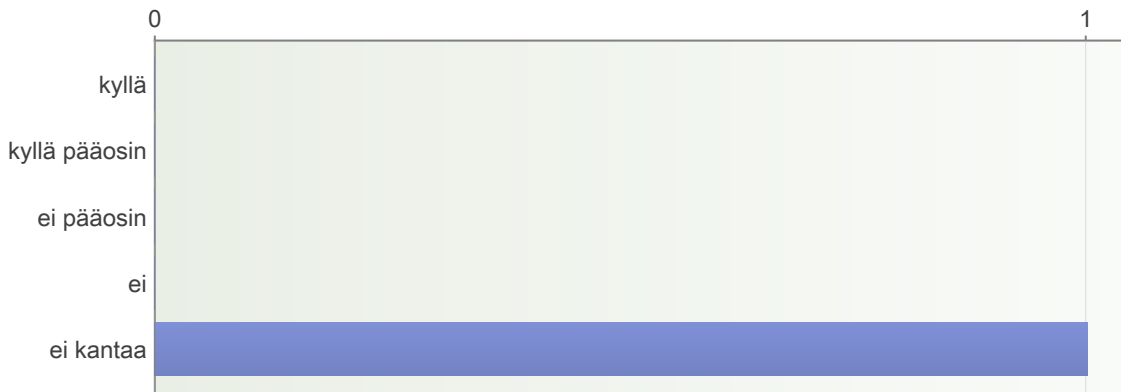
- Asiakassetelituottajien ohjaaminen on vaikeaa. Lakiluonnoksessa jää kaiken kaikkiaan epäselväksi maakunnan liikelaitoksen, maakunnan, sote-keskusten sekä erilaisin ostopalvelusopimuksin ja setelijärjestelyin toimivien palveluntuottajien tosiasialliset hankinta- ja alihankintasuhteet ja maakunnan tosiasialliset ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet.

Asiakassetelijärjestelmä johtaa sairaalatoimintojen ja joidenkin muidenkin erityistason palvelujen yhtiöittämiseen. Tämä on ongelmallista koko uudistuksen tavoitteiden kannalta. Säästötavoitteen kannalta ongelmia aiheutuu siitä, että perustettavien yhtiöiden oikeus käyttää maakunnan liikelaitoksen tukipalveluja, esimerkiksi kuvantamis- ja laboratoriopalveluja, on hankintalakiin tehdyt muutokset huomioiden ongelmallista.

Lakiluonnoksessa 43§ on määritelty maakunnalle järjestäjänä mahdollisuus määritellä asiakassetelillä tuotettavien palveluiden sisällön ja palveluntuottajille asetettavien vaatimuksia asiakassuunnitelmien kautta. Maakunnan ohjaus- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamisen kannalta olisi perusteltua sisällyttää lakiin nykyisen palvelusetelijärjestelmän mukainen tuottajien hyväksymismenettely, jolloin maakunnalla olisi mahdollisuus asettaa asiakassetelituottajille ja tuotettaville palveluille selkeät vaatimukset sekä seurata ja valvoa niiden toteutumista.

32. 10c. Ovatko asiakassetelijärjestelmän käyttöönottoa koskevat maakunnan päätöksentekoa koskevat rajaukset riittäviä ja turvaavatko ne asiakkaan valinnanvapauden toteutumisen?

Vastaajien määrä: 1

33. Vapaamuotoiset huomiot.

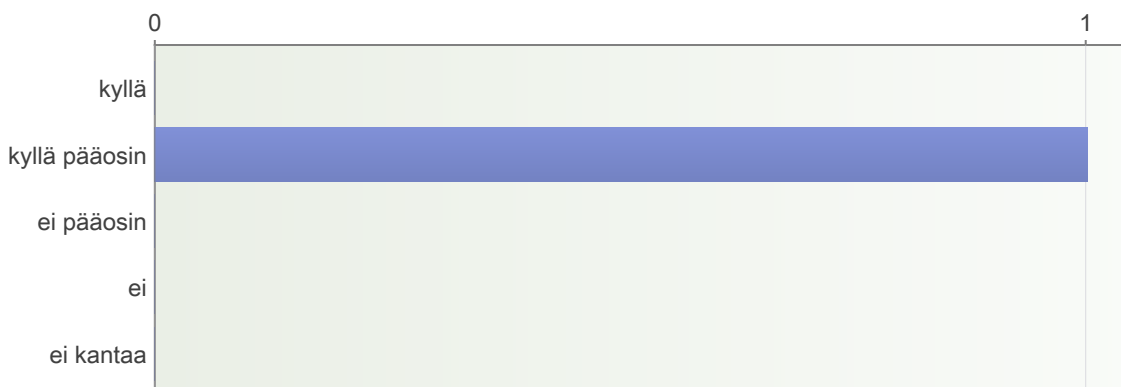
Vastaajien määrä: 1

- Maakuntien päätöksentekoa esitetään voimakkaasti rajoitettavaksi. Lakiluonnoksen 21 §:ssä säädettäisiin maakunnalle velvoite käyttää asiakasseteliä riittävässä määrin sen varmistamiseksi, että muissa kuin suoran valinnan palveluissa toteutuu asiakkaan valinnanvapaus. Yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan, että vähimmäistasona on, että viisitoista prosenttia (15 %) näiden palveluiden kokonaiskuluista olisi asiakassetelin piirissä. Kiinteä vähimmäistason määrittely on perusteetonta maakuntien itsehallinnollisen aseman ja niissä vallitsevien erilaisten olosuhteiden vuoksi. Tätä määräystä olisi syytä tarkentaa ainakin siltä osin, että tarkastellaanko valinnanvapauden toteutumista palvelu-, palvelukokonaisuus- vai liikelaitostasolla ja millä perusteella valinnanvapauden toteutumisen riittävyyttä arvioidaan.

Asiakasseteli tulee kohdistumaan pääosin erikoissairaanhoidon palveluihin, jotka ovat jo tällä hetkellä valinnanvapauden piirissä julkisen terveydenhuollon osalta koko maan alueella. Asiakassetelin myötä julkista erikoissairaanhoidoa joudutaan merkittävästi yhtiöittämään.

34. 11. Lakiluonnoksen 6 luvussa säädettäisiin henkilökohtaisen budjetin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. Mahdollistavatko säännökset asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

Vastaajien määrä: 1

35. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Henkilökohtainen budjetti antaa asiakkaalle hyvin laajat mahdollisuudet tarvitsemiensa palvelujen toteuttamiseen. Sen soveltamisala ja velvoittavuus on laaja ja sen käyttöön on esityksen mukaan tarkoitus siirtyä välittömästi lain tullessa voimaan vuonna 2019. Tämä loisi suuren riskin asiakkaiden palvelujen jatkuvuudelle ja toisaalta kustannusten hallitsemattomalle kasvulle ja edellyttäisi runsaasti henkilöresursseja palvelutarpeen arviointiin yhtä aikaisesti vuoden 2018–2019 -vaihteessa. Suomessa ei ole kokemusta henkilökohtaisen budjetin laajasta käytöstä ja kansainväliset kokemukset osoittava kustannusten nousua sen käyttöönoton jälkeen.

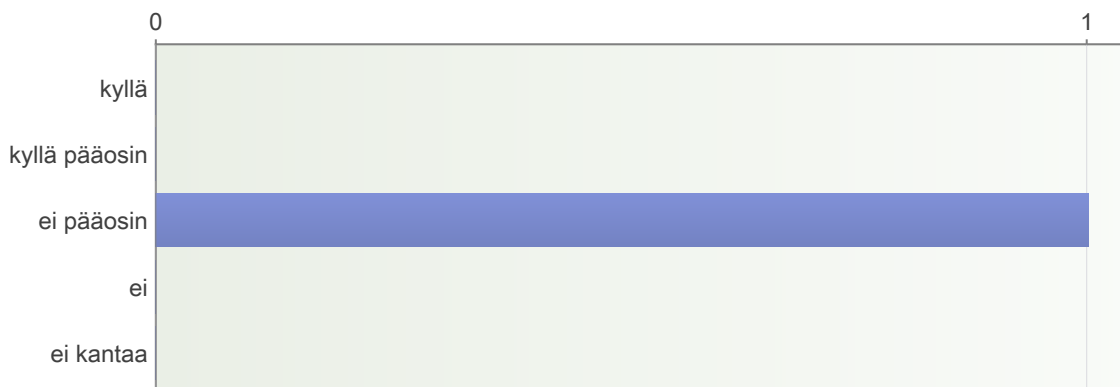
Lakiluonnoksen yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan, että palvelut rajataan ainakin alkuvaiheessa asiakassuunnitelmassa mainittuihin palveluihin. Tämä voi kaventaa asiakkaan tosiasiallisia mahdollisuuksia vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen.

Lakiluonnoksen 25§:ssä todetaan, että henkilökohtaista budjettia voidaan käyttää niiden asiakkaiden palveluissa, joilla on jatkuvaa tuen ja avun tarvetta. Yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan, että maakunnilla olisi velvollisuus tarjota henkilökohtaista budjettia iäkkäille ja vammaisille henkilöille, joilla on pitkäaikaista, jatkuvaa ja laaja-alaista eli useita erilaisia palvelujen, tuen ja avun tarvetta. Lakiin tulisi tarkentaa, milloin kysymyksessä on tässä tarkoitettu pitkäaikainen, jatkuva ja laaja-alainen eli useiden erilaisten palvelujen, tuen ja avun tarve. Voidaanko esimerkiksi säännöllisen kotihoidon tai ympärivuorokautisen asumispalveluiden tarve tulkita tällaiseksi.

36. 12. Valinnanvapauslainsäädännön myötä esitetään potilaslakiin ja sosiaalihuollon asiakaslakiin lisättäväksi uusi luku päätöksenteon tukemisesta (tuettu päätöksenteko).

Valinnanvapauslainsäädäntöön sisältyisi potilaille ja asiakkaille erilaisia valinnanmahdollisuuksia (muun muassa suoran valinnan palvelut, maksuseteli, asiakasseteli ja henkilökohtainen budjetti). Näissä erilaisissa valintatilanteissa asiakkaat voivat tarvita tukea valintoja tehtäessä. Onko tuettua päätöksentekoa koskevat säännökset tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

37. Vapaamuotoiset huomiot.

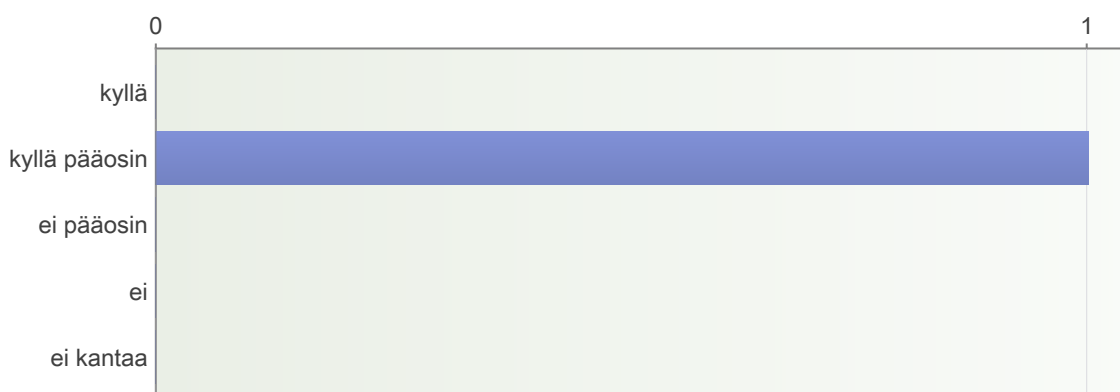
Vastaajien määrä: 1

- Esitykseen tuetusta päätöksenteosta ei sisälly minkäänlaista vaikutusten arviointia. Jatkovalmistelu edellyttää kustannusvaikutusten realistista arviointia. Kun tehtävään nimettävä henkilö ei voisi olla palvelus- ja toimeksiantosuhteessa palvelun järjestäjään eikä tuottajaan, tukea tarjoavan henkilöiden saatavuus voi osoittautua ongelmalliseksi. Perusteluissa esitetty arvio siitä, että tuettu päätöksenteko voitaisiin toteuttaa vapaaehtoisvoimin ja maakuntien välisenä ns. vaihtotyönä, on epärealistinen. Kyseessä on ammatillista osaamista edellyttävä tehtävä, josta muodostuu väistämättä kustannuksia. 9

Päätöksenteossa tukeminen on tarkoitus ulottaa tilanteisiin, joissa asiakkaalla tai potilaalla on vaikeuksia ymmärtää käytettävissä olevia toiminta- ja päätösvaihtoehtoja ja niiden vaikutuksia. Esityksessä ei ole millään tavoin arvioitu henkilömäärää, jota tuettu päätöksenteko voisi koskea. Ainakin uuden valinnanvapauslainsäädännön voimaan tullessa tuen tarpeen voi arvioida olevan suurta.

38. 13. Lakiluonnoksen 7 luvussa säädettäisiin palvelun tuottajien hyväksymis- ja sopimusmenettelyistä. 13a. Ovatko säännökset hyväksymismenettelyistä uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

39. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

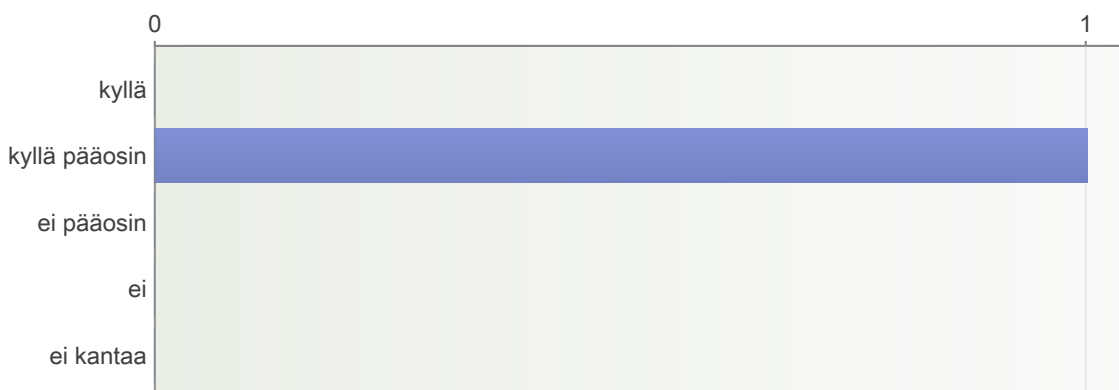
- Maakunta voi lakiluonnoksen mukaan asettaa suoran valinnan palveluiden tuottajille ehtoja. Maakunnan ohjaus- ja valvontavastuun toteuttamisen näkökulmasta olisi perusteltua määritellä maakunnalle vastaavanlainen ehtojen asettamismahdollisuus myös maksu- ja asiakassetelipalvelun tuottajille.

Kansalaisilla on lakiluonnoksen mukaan mahdollisuus valita suoran valinnan palveluiden palvelun tuottaja ja toimipiste sekä liikelaitoksen toimipiste koko Suomen alueelta. Lakiin olisi syytä tarkentaa, miten maakunta voi asettaa ehtoja eri puolilla Suomea toimiville palveluntuottajille. Lakiin olisi myös syytä täsmentää, onko maakunnalla palveluiden järjestäjänä samanlainen vastuu kansalaisen palveluista myös silloin, kun asiakas valitsee maakunnan ulkopuolella toimivan palveluntarjoajan. Ja mikäli maakunta vastaa järjestäjän roolissa myös niistä palveluista, joiden tuottajana on sellainen maakunnan ulkopuolella toimiva palveluntuottaja, jonka kanssa maakunta ei ole tehnyt sopimusta ja jolle maakunta ei ole erikseen asettanut ehtoja, on lakiin täsmennettävä maakunnan roolia ja mahdollisuuksia ohjata ja valvoa tällaisia palveluntuottajia.

Tuottajien hyväksymis- ja sopimusmenettelyt aiheuttavat maakunnalle runsaasti hallinnollista työtä ja edellyttävät uudenlaista sopimusoikeudellista osaamista ja sitovat runsaasti asiantuntijaresursseja.

40. 13b. Ovatko säännökset sopimusmenettelyistä uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

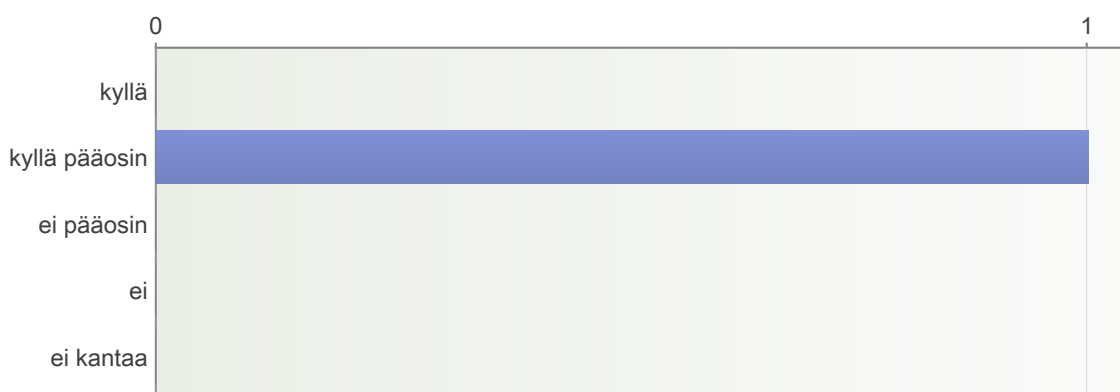
41. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maksuseteli- ja henkilökohtaisen budjetin palvelutuottajat eivät tee sopimusta suoran valinnan tuottajan eivätkä maakunnan kanssa. Tämän vuoksi niiden ohjaaminen on huomattavan vaikeaa. Lainsäädännössä tulisi olla mekanismi, jolla maakunta tai suoran valinnan tuottaja voisi puuttua henkilökohtaisen budjetin tai maksusetelipalvelun tuottajan toimintaan suoraan, jos se havaitsee toiminnassa laadullisia tai muita puutteita.

42. 14. Lakiluonnoksen 8 luvussa säädettäisiin palvelujen tuottamisesta ja palvelun tuottajien velvoitteista. Ovatko säännökset uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

43. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Lakiluonnoksessa ja sen yksityiskohtaisissa perusteluissa on liikelaitoksen ja maakunnan yhtiöiden suhteeseen liittyviä ristiriitaisuuksia. Lakiin on syytä täsmentää, että yhtiöittämisveloitteen mukaisesti perustetut yhteisöt ovat maakunnan järjestämistoiminnan eivätkä maakunnan omasta tuotannosta vastaavan liikelaitoksen alaisuudessa.

Maakuntalain ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain voimaantulolakiin säädetään toimitilojen ja irtaimen omaisuuden siirrosta maakunnalle. Valinnanvapauslakiin olisi syytä sisällyttää määräykset näiden maakunnille siirtyvien toimitilojen ja irtaimen omaisuuden vuokraamiseen liittyvistä käytännöistä. Onko maakunnan yhtiöiden vuokrattava maakunnalle siirtyviä tiloja vai voivatko maakunnan yhtiöt päättää vapaasti omista tiloistaan. Onko muilla kuin maakunnan omilla yhtiöillä mahdollisuus kilpailla maakunnan omistamista tiloista maakunnan omistamien yhtiöiden kanssa. Maakunnalle siirtyvien tilojen ja irtaimen omaisuuden käyttöön liittyvillä käytännöillä on merkittävä vaikutus maakunnan yhtiöiden ja yksityisten yhtiöiden tasapuoliseen kohteluun ja kilpailuasetelmaan. Siksi niitä koskevat määräykset tulisi sisällyttää uudistusta ohjaaviin lakeihin.

Maakunnan mahdollisuus asettaa tuottajille asukkaiden palvelun tarpeesta johtuvia ehtoja ja tarvittaessa muuttaa niitä on kannatettava. Palveluntuottajille annettavat velvoitteet raportoida tietoja, joiden perusteella asiakkaat voivat käyttää valinnanvapautta ja tehdä valintoja, ovat tarpeellisia.

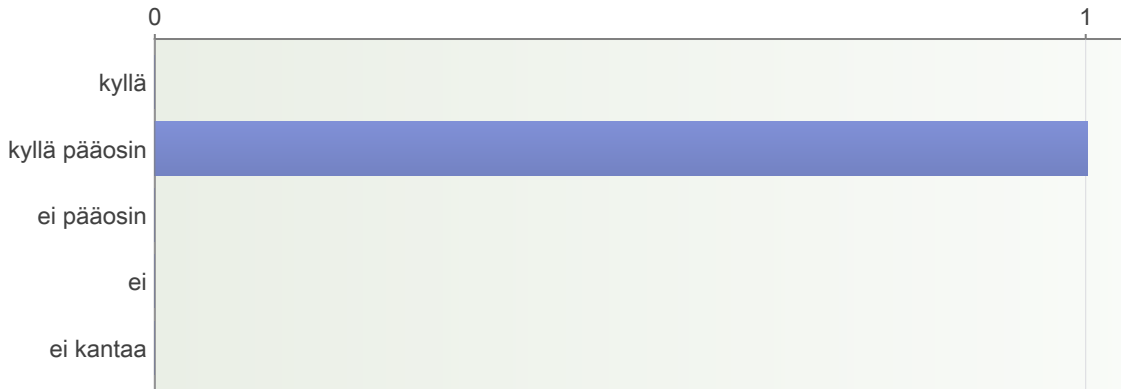
Palvelun tuottajan velvoitteet voivat kuitenkin luoda kynnyksen palvelutuottajaksi ilmoittautumiselle, varsinkin pienten tuottajien osalta. Tuottajien velvoitteet karsivat jo toimivia 10 yrityksiä ja nostavat pienten yritysten kynnystä markkinoille tuloon. Kyse on erityisesti tietojärjestelmiin liittyvistä vaatimuksista sekä

raportointivelvoitteista.

44. 15. Lakiluonnoksen 9 luvussa säädettäisiin palvelun tuottajalle suoritettavista korvauksista.

15a. Ovatko suoran valinnan palveluita koskevat kiinteän maksun osuus ja sen määräytymistä koskevat edellytykset riittäviä turvaamaan palvelujen riittävä rahoitus?

Vastaajien määrä: 1

45. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Lakiin tulisi täsmentää missä määrin maakunnalla on oikeus ohjata palvelutuottajien sijoittumista ja palveluverkkoa palveluntuottajille maksettavilla korvauksilla. Voiko maakunta esim. maksaa maakunnan eri alueille sijoittuville palveluyksiköille erisuuruista kiinteää korvausta.

Jos maakunnilla on mahdollisuus maksaa maakunnan alueella erisuuruisia kiinteitä korvauksia esimerkiksi tilanteessa, jossa maakunta päättää tarjota sote-keskuspalveluja lähipalveluna pienelle väestölle, olisi lakiin syytä kirjata menettelytavat tällaisen palveluntuottajan "valinnasta". Tarkempi määrittely on eri toimijoiden tasapuolisen kohtelun varmistamiseksi tarpeen etenkin niitä tilanteita varten, jossa jollekin alueelle ei tule markkinaehtoisesti (ei maakunnan oman eikä yksityisten yhtiöiden toimesta) maakunnan palvelulupauksen mukaisesti palveluyksikköä ja palveluyksikön saamiseksi maakunta päättää maksaa korotettua kiinteää korvausta.

Kiinteä tarveperusteinen maksu tuottajalle on periaatteessa hyvä määräytymisperuste, mutta jos tarvekertoimet ovat puutteellisia, tämä voi käytännössä kannustaa tuottajaa ohjaamaan suuria kustannuksia tai niiden riskiä aiheuttavia asiakkaita liikelaitoksen tai toisen suoran palvelun tuottajan hoidettavaksi. Määräytymisperuste voi myös kannustaa kohdennettuun asiakashankintaan.

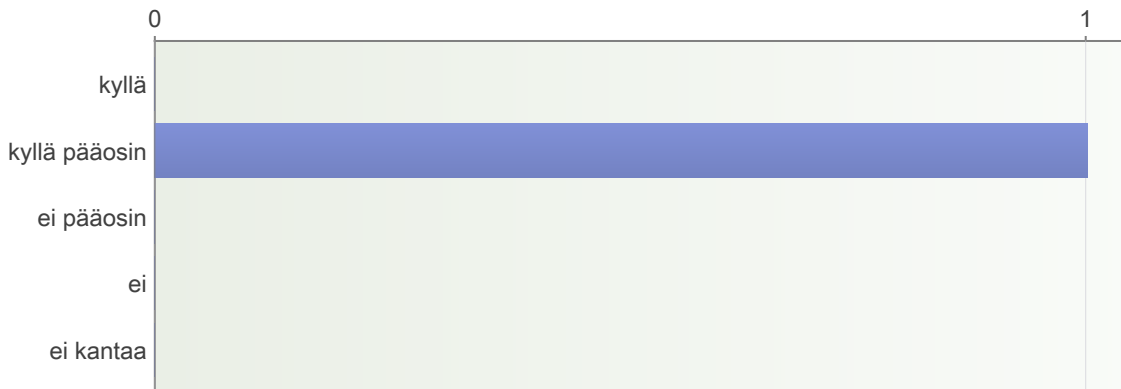
Suun terveydenhuollossa kapitaatiokertoimet eivät ole toimivia.

On myönteistä, että maakunnille ehdotetaan jätettäväksi harkinnanvaltaa kapitaatorahoituksen tason määrittelyssä ja osin myös oikeus poiketa kansallisista kertoimista. 4/5 kiinteän osan sitominen ehdottomaksi kiinteän korvauksen minimitasoksi ei ole tarkoituksenmukaista.

Lisäksi on huomattava, että nykyisen valtionosuusjärjestelmän tarvekertoimet on laadittu koko sosiaali- ja terveydenhuollon kustannusten vakiointia varten. Ne eivät siten ole parhaimmat mahdolliset perustason sosiaali- ja terveydenhuollon kustannusten kustannuskorvausten kertoimiksi.

46. 15b. Ovatko säännökset muista korvauksista uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

47. Vapaamuotoiset huomiot.

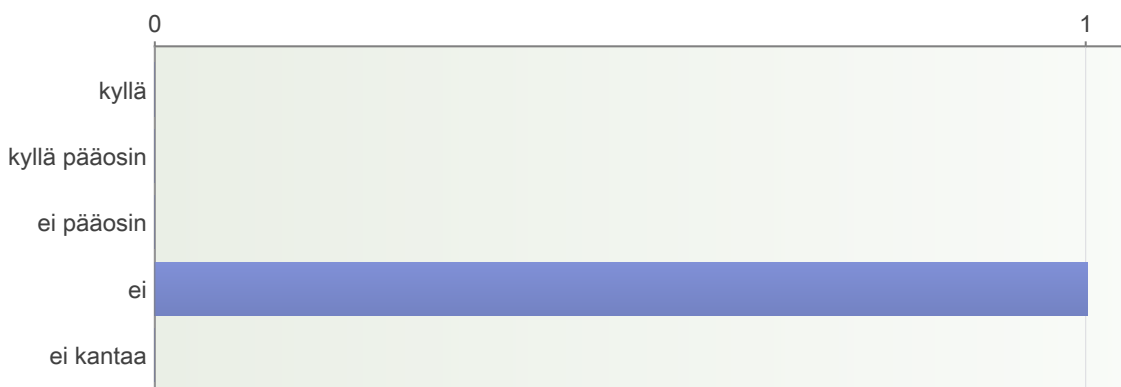
Vastaajien määrä: 1

- Lakiin tulisi täsmentää missä määrin maakunnalla on oikeus ohjata palvelutuottajien sijoittumista ja palveluverkkoa palveluntuottajille maksettavilla korvauksilla. Voiko maakunta esim. maksaa maakunnan eri alueilla sijoittuville palveluyksiköille erisuuruista muuta korvausta. Samoin tulisi selkeyttää, että voiko maakunta maksaa eripuolilla maakuntaa asiakaseteleillä tuotettavista palveluista erisuuruista korvausta.

Maakunnan 56 § mukainen mahdollisuus sopia muista korvauksista palvelun tuottajan kanssa on kannatettavaa ja sen avulla on mahdollisuus lisätä asukkaiden alueellista yhdenvertaisuutta sekä kaventaa alueellisia hyvinvointi- ja terveyseroja.

48. 16. Lakiluonnoksen 11 luvussa säädettäisiin lain voimaantulosta. Ovatko 71 §:n mukaiset siirtymäsäännökset uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

49. Vapaamuotoiset huomiot.

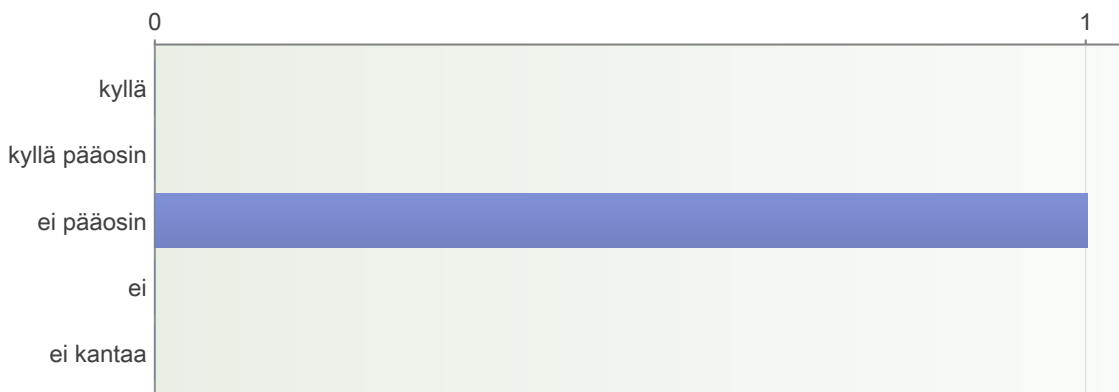
Vastaajien määrä: 1

- Lakiin on syytä tarkentaa, onko maakuntien tarjottava kansalaisille mahdollisuus suoran valinnan palveluihin 1.1.2019 alkaen, vaikka maakunnan omaa suoran valinnan palveluiden tuotantoa ei olisikaan vielä tuohon mennessä yhtiötetty. Jos kansalaisilla on mahdollisuus valita suoran valinnan palveluiden palvelun tuottaja 1.1.2019 alkaen, lakiin on määriteltävä miten maakunnan on liikelaitoksen toiminnassa eriytetään suoran valinnan palveluiden tuotanto ja miten ja milloin kansalaiset voivat valita ja listautua liikelaitoksen ja sote-keskusten asiakkaiksi.

Maakuntalain ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain voimaanpanolain luonnoksen mukaan ” Väliaikaisen toimielimen tehtävänä ei ole poliittisia linjauksia vaativien asioiden valmistelu”. Sote-uudistuksen valmistelu ja toimeenpano edellyttävät (mm. suoran valinnan palveluiden, asiakassetelipalveluiden, henkilökohtaisen budjetoinnin palveluiden määrittelyä) poliittisia linjauksia ja päätöksentekoa. Valinnanvapauslakiin tai em. toimeenpanolakiin olisi määriteltävä toimintamalli, jonka mukaisesti maakuntien valmistelussa olisi mahdollista tehdä poliittisia linjauksia ja päätöksiä jo ennen varsinaisten maakuntavaltuustojen toiminnan käynnistymistä.

50. 17. Antaako esitys maakunnille riittävät edellytykset järjestämisvastuun toteuttamiseen?

Vastaajien määrä: 1

51. Vapaamuotoiset huomiot.

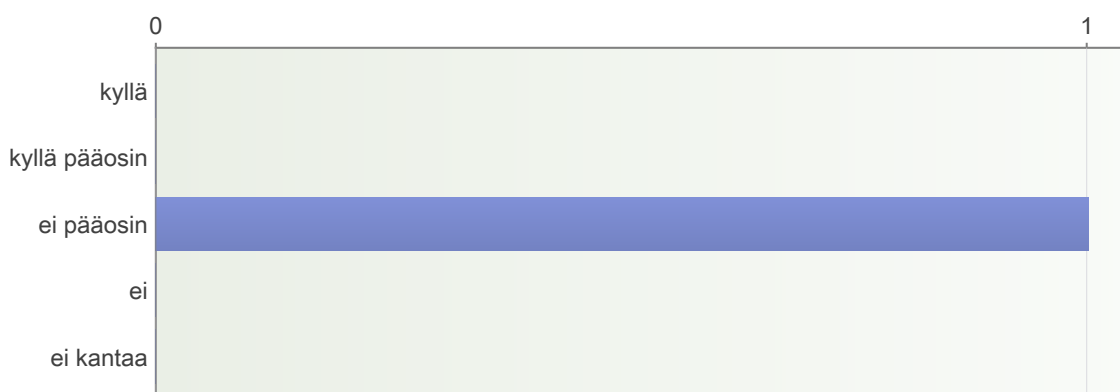
Vastaajien määrä: 1

- Järjestäjällä on mahdollisuus määrittellä järjestettävät palvelut ja ohjata ja valvoa palveluiden tuottajia. Maakunnan ulkopuolella toimivien palveluntuottajien ohjaaminen ja valvonta voi tosin muodostua haasteelliseksi.

Valinnanvapauslainsäädäntö kaventaa maakunnan mahdollisuuksia käyttää järjestämisvastuuseen liittyvää valtaa ja toteuttaa järjestämisvastuutaan. Lukuun 9 sisältyvät asetuksenantovaltuudet ovat epätarkoituksenmukaisia ja maakuntien itsehallinnon ja järjestämisvastuun vastaisia. Myöhemmin säädettävillä asetuksilla voitaisiin määrätä yksityiskohtia myöten kaikista suoran valinnan palvelun tuottajille maksettavista korvauksista ja tehdä myös yksittäisiä maakuntia koskevia päätöksiä korvausperusteista.

52. 18. Antaako esitys riittävät edellytykset sosiaali- ja terveydenhuollon markkinoiden syntymiseen?

Vastaajien määrä: 1

53. Vapaamuotoiset huomiot.

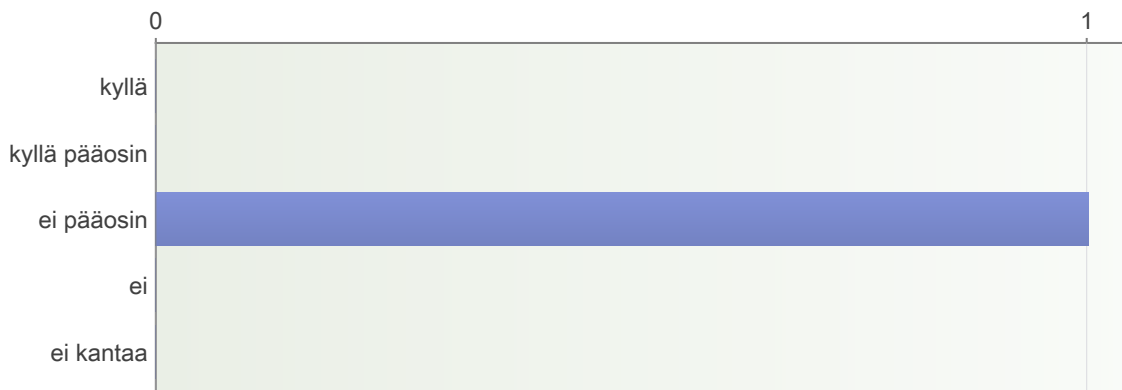
Vastaajien määrä: 1

- Maakunnilla on lakiluonnoksen perusteella mahdollisuus ohjata ja vaikuttaa sosiaali- ja terveydenhuollon markkinoiden toimintaan järjestettävien palveluiden, suoran valinnan palveluiden ja asiakassetelipalveluiden määrittelyllä. Markkinoiden ohjaamisen näkökulmasta olisi perusteltua määrittellä maakunnalle oikeus myös maksusetelipalveluiden tarkempaan määrittelyyn.

48§:ssä määritellään kilpailu- ja kuluttajaviraston oikeudesta puuttua maakunnan tai maakunnan määräysvaltaan kuuluvan yhteisön kilpailulain vastaiseen menettelyyn tai toiminnan rakenteeseen. Samassa yhteydessä tulisi myös määrittellä kilpailu- ja kuluttajaviraston oikeus ja velvollisuus puuttua vastaavalla tavalla yksityisten palveluntuottajien kilpailulain vastaiseen menettelyyn tai toiminnan rakenteeseen.

54. 18b. Antaako esitys riittävät edellytykset pienten toimijoiden toimimiseen sosiaali- ja terveydenhuollon markkinoilla?

Vastaajien määrä: 1

55. Jos ei, miten esitystä tulisi muuttaa?

Vastaajien määrä: 1

- Lakiluonnokseen on sisällytetty nk. verkostomalli, jolla pyritään mahdollistamaan myös pienten yritysten toimiminen suoran valinnan palveluiden tuottajana. Suoran valinnan vapauden palveluiden tuottajalta edellytetään kuitenkin laajaa palvelukokonaisuutta ja taloudellisen riskin kantokykyä. Näitä vaatimuksia voi verkostomallilla toimivillakin pienillä yrityksillä olla tosiasiallisesti vaikea täyttää. Lakiin olisi myös syytä täsmentää tällaisen verkoston vastuuyrityksen vähimmäisvaatimukset. Edellytetäänkö verkoston kokoajalta esimerkiksi omaa tuotantoa vai voiko verkoston kokoajana ja maakunnan sopimuskumppanina toimia esimerkiksi jokin yksittäinen konsulttiyritys.

Pienten yritysten toimintaedellytysten turvaamisen kannalta olisi perusteltua sisällyttää maksuseteleihin mm. maksuseteleillä tuottavien palveluiden määrittelyyn ja hinnoitteluun liittyvä toimivalta maakunnan järjestämistehtävään. Erityisesti pienille tuottajille markkinoille tulon kynnyksiä ovat tietojärjestelmäpalveluihin liittyminen sekä moninaiset raportointivelvoitteet varsinkin, jos tuottajat eivät voi hyödyntää maakunnan tarjoamia yhteisiä tietojärjestelmiä.

56. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

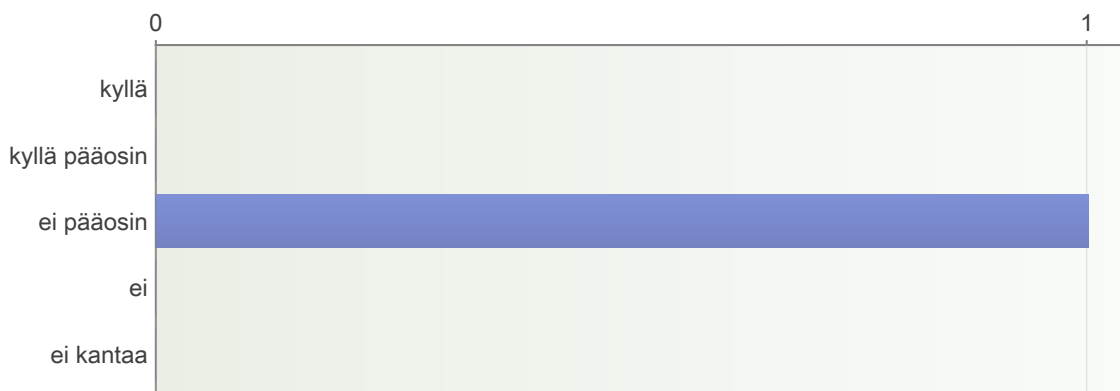
57. 19. Miten ihmisen lisääntyvä mahdollisuus valita palveluntuottaja ja vaikuttaa siten palveluihinsa vaikuttaa ihmisen hoitoon?

Vastaajien määrä: 1

- Parhaimmillaan valinnanvapaus ja sen myötä lisääntyvä kilpailu asiakkaista parantaa palvelun laatua. Uudistus lisäänee erityisesti terveyspalvelujen kysyntää ja kysynnän lisääntyminen voi kohdentua myös epätarkoituksenmukaisella tavalla uudistuksen tavoitteisiin nähden. On kuitenkin vaikeaa arvioida, kuinka uudistus lopulta vaikuttaa asiakkaiden valintoihin, sillä esimerkiksi mainonta ja markkinointi ohjaavat kuluttajien valintoja.

58. 20. Onko laki tarkoituksenmukainen hammashoidon näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

59. Vapaamuotoiset huomiot.

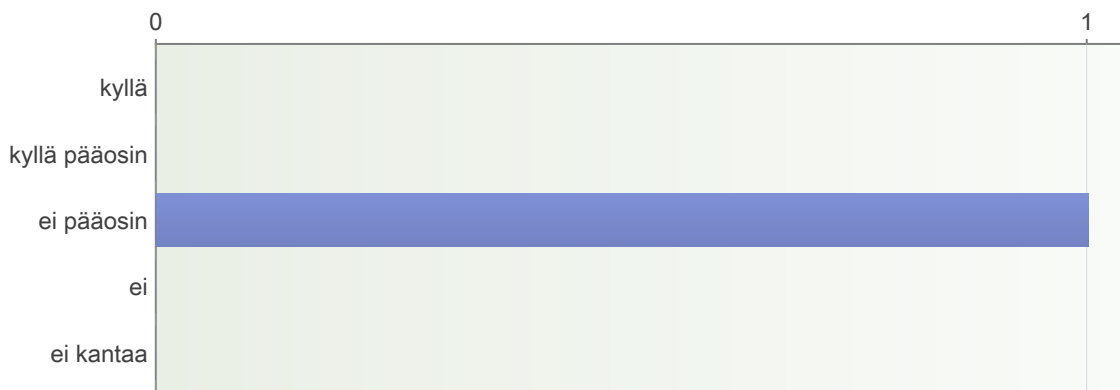
Vastaajien määrä: 1

- Lakiin olisi hyvä selventää miltä osin 12§:n kouluterveydenhuoltoa ja opiskeluterveydenhuoltoa koskevat rajoitukset määritellään hammashoidon osalta.

Järjestelmämuutos luo suuren riskin kustannusten kasvuun, kun asiakkaille syntyy oikeus valita yksityinen palveluntuottaja julkisen terveydenhuollon asiakasmaksuilla. Suun terveydenhuollon oletettu saatavuuden paraneminen myös lisäänee palvelujen kysyntää. Tästä voi aiheutua lisäkustannuksia edellä mainitun yksityiseltä julkiselle siirtymisen aiheuttamien lisäkustannuksen ohella. Keskeistä on, millä kapitaatiohinnalla palveluntuottajat ottavat vastuulleen asiakkaan suun terveydenhuollon vuodeksi.

60. 21. Onko uudistuksen vaikutukset arvioitu näkemyksenne mukaan oikein ja riittävästi?

Vastaajien määrä: 1

61. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Vaikutusarvioinnissa on hyvin nostettu esille valinnanvapauslainsäädännön positiivisia vaikutuksia ja riskejä. Valmistelun keskeneräisyys ja loppuvaiheessa tehdyt muutokset vaikuttavat kuitenkin niin, että vaikutusarvioinnissa on puutteita.

Tärkeimmät myönteiset vaikutukset syntyvät verrattain pitkien, myönteisesti etenevien tapahtumaketjujen lopputuloksena. Osa vaikutuksista riippuu lainsäädännön lisäksi maakuntien tekemistä päätöksistä, joiden perusteella tuottajat tekevät omat päätöksensä palvelun tarjoamisesta. Asiakkaiden valinnat ovat mahdollisia vasta sen jälkeen, kun on olemassa palveluja, joista valita.

62. 22. Miten arvioitte uudistuksen vaikuttavan oman taustaorganisaationne tai jäsenorganisaatioidenne asemaan?

Vastaajien määrä: 1

- Sote- ja maakuntauudistus ja siihen liittyvä valinnanvapauslainsäädäntö ovat maan historian suurin hallinnon ja toimintatapojen muutos, joka muuttaa peruuttamattomalla tavalla kuntien roolia suomalaisessa yhteiskunnassa. Uudistuksen merkittävin vaikutus kuntiin ja kuntayhtymiin on yhtiöittämisvelvoite.

Maakunnat joutuvat valinnanvapauslainsäädännön vuoksi yhtiöittämään suuren osan toiminnastaan (30-40 %). Maakuntien itsehallinto kaventuu edelleen, kun maakunnat esityksen mukaan veloitettaisiin järjestämään merkittävä osa palveluista käyttäen tiettyjä valinnanvapauden instrumentteja.

63. 23. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Ei vastauksia.

64. 24. Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.

Ei vastauksia.